

Adam primus accepit morsum serpentis cum veneno. Ergo natus in carne peccati, fit salvus in Christo per similitudinem carnis peccati. « Misit enim Deus Filium » suum, non in carne peccati; sed sicut sequitur qui scripsit: « In similitudine carnis peccati; quia non de complexu maritali, sed de utero virginali. « Misit in similitudine carnis peccati: » ut quid hoc? « Ut de peccato damnaret peccatum in carne¹: » de peccato peccatum, de serpente serpentem. Quis enim dubitet nomine serpentis appellari peccatum? Ergo de peccato peccatum, de serpente serpentem; sed de similitudine, quia in Christo nullum peccatum, sed sola similitudo carnis peccati. Ideo exaltatus serpens, sed æreus; exaltata est similitudo carnis peccati, ut sanaretur origo peccati. Quia » Misit Deus Filium suum in similitudine carnis peccati. » Non in similitudine carnis; nam vera caro est; sed « In » similitudine carnis peccati; » quia mortalis caro sine ullo omnino peccato. « Ut de peccato, propter similitudinem, » damnaret peccatum in carne, propter veram iniquitatem. » Vera iniquitas in Christo non fuit; sed mortalitas in illo fuit. Peccatum non suscepit, sed poenam peccati suscepit. Suscipiendo sine culpa poenam, et poenam sanavit et culpam. Ecce quomodo fiunt ista. Quod admiratus Nicodemus dixerat: « Quomodo possunt ista » fieri?? » Sic enim sanamur, non quia meremur. Ecce quomodo fiunt ista. Modo ubi mihi parvulos ponis? Jam dicis, nullo veneno sauciati sunt. Aufer eos a conspectu exaltati serpentis. Si autem non aufers, sanandos dicis, venenatos confiteris.

XIV. Deinde ipse Dominus in eodem sermone ad Nicodemum non audistis quid dixerit, cum eadem lectio hodie legeretur? « Qui credit in eum, non judicatur; qui au-

¹ Rom. viii, 3. — ² Joan. iii, 9.

» tem non crediderit, jam judicatus est. » Et hic quæris medium homo de medio, et disputas, et attenderis, nec attendis: « Qui credit in eum, non judicatur; qui autem » non crediderit, jam judicatus est¹. » Quid est autem: » Jam judicatus est? » Damnatus est. Nam iudicium pro damnatione plerumque poni nostis: Scripturæ testes sunt; maxime illo uno testimonio apertissimo, cui nemo est qui contradicat. De resurrectione cum ageret Dominus: « Qui » bene fecerunt, inquit, in resurrectionem vitæ, qui » male egerunt, in resurrectionem iudicii²: » utique iudicium pro damnatione posuit. Et tu aliter audes disse- rere aut credere? « Qui non credit, jam judicatus est. » Alio loco: « Qui credit in Filium, habet vitam æternam³: » quam tu parvulis promittebas non baptizatis. « Qui credit » in Filium, habet vitam æternam. » Sed habet, inquit, et qui non credit parvulus, quamvis non habeat regnum Dei. Sed vide quod sequitur: « Qui autem incredulus est » Filio, non habet vitam; sed ira Dei manet super eum. » Ubi ponis parvulos baptizatos? Profecto in numero creden- tium. Nam ideo et consuetudine Ecclesiæ antiqua, cano- nica, fundatissima, parvuli baptizati fideles vocantur. Et sic de his quærimus: Iste infans Christianus est? Respon- detur: Christianus. Catechumenus, an fidelis? Fidelis; utique a fide, fides a credendo. Inter credentes igitur baptizatos parvulos numerabis: nec iudicare ullo modo aliter audebis, si non vis esse apertus hæreticus. Ergo ideo habent vitam æternam: quia « Qui credit in Filium, habet » vitam æternam. » Noli eis sine ista fide, et sine isto sacramento hujus fidei, promittere vitam æternam. « Qui » autem incredulus est Filio, » et qui non credit in Filium, « Non habet vitam, sed ira Dei manet super eum. » Non dixit, Veniet super eum; sed, « Manet super eum. » Res-

¹ Joan. iii, 18. — ² Id. v, 29. — ³ Id. iii, 36.

pexit originem, cum ait: « Ira Dei manet super eum. » Quam respiciens et Apostolus dixit: « Fuimus et nos alii » quando natura filii iræ¹. » Non accusamus naturam. Naturæ auctor Deus est. A Deo bona est instituta natura; sed per malam voluntatem a serpente vitata est. Ideo quod fuit in Adam culpæ, non naturæ, nobis propagatis factum est jam naturæ. Ab hoc vitio naturæ, cum quo nascitur homo, non liberat nisi qui natus est sine vitio. Ab hac carne peccati non liberat nisi ille qui natus est sine peccato per similitudinem carnis peccati. Ab hoc veneno serpentis, non liberat nisi exaltatio serpentis. Quid ad hæc dicis? Satis-ne hoc est?

XV. Unum aliquid acutissimum, quod ab eis profertur, paululum attendite. Cum coeperint urgeri verbis Apostoli dicentis: « Per unum hominem peccatum intravit in » mundum, et per peccatum mors; et ita in omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt²: » quæ verba nescio quis non intelligat; in quibus verbis nescio utrum quisquam expositorem requirat: conantur respondere, et dicere, ideo dictum hoc ab Apostolo, quia primus peccavit Adam, et qui postea peccaverunt, illum imitando peccaverunt. Hoc quid est aliud, quam conari tenebras aperto lumini offundere? « Peccatum per unum » hominem intravit, et per peccatum mors; et ita in » omnes homines pertransiit, in quo omnes peccaverunt. » Propter imitationem dicis, quia primus peccavit Adam. Respondeo prorsus: Non primus peccavit Adam. Si primum peccatorem requiris, diabolum vide. Sed humani generis massam volens ostendere Apostolus de origine venenatam, ideo eum posuit unde nati sumus, non eum quem imitati sumus. Dicitur quidem et pater tuus, quem fueris imitatus: « Filii mei, inquit, quos iterum parturio³. » Qui

¹ Ephes. II, 3. — ² Rom. V, 12. — ³ Galat. IV, 19.

itidem dicit: « Imitatores mei estote¹. » Et propter ipsam imitationem dicitur impiis: « Vos a patre diabolo estis². » Nam constat in catholica fide, quod diabolus nec generavit nostram naturam, nec condidit: sola in illo seductio est præcedentis, imitatio consequentis. Denique quomodo dictum est de Adam: « In quo omnes peccaverunt; » legatur mihi alicubi: Omnes in diabolo peccaverunt. Aliud est illo præcedente et seducente peccare, aliud in illo peccare. Quia secundum propaginem carnis in illo eramus omnes, antequam nati essemus, tanquam in parente, tanquam in radice ibi eramus: sic venenata est ista arbor, ubi eramus. Nam quia ad diabolum, hoc est, principem peccati, et vere primum peccatorem, non pertinet origo, sed imitatio, cum de illo Scriptura loqueretur: « Invidia, » inquit, diaboli mors intravit in orbem terrarum: imitantur autem eum, qui sunt ex patre ipsius³. » Imitando eum fiunt ex parte ipsius. Numquid dictum est: In illo peccaverunt? Cum vero de Adam diceretur, propter originem, propter posteritatem, propter propaginem viscerum: « In quo omnes, inquit, peccaverunt. » Nam si propterea primus constitutus est Adam, quia primus peccavit, tanquam in exemplo sit, non in origine; ut quid tam in longinquo, post tam prolixa tempora contra Adam quæritur Christus? Si omnes peccatores ad Adam propterea pertinent, quia primus peccator; omnes justi debuerunt ad Abel pertinere, quia primus justus. Quare Christus quæritur? Expergiscere, frater. Quare Christus quæritur, nisi quia in Adam damnata est generatio, in Christo quæritur regeneratio?

XVI. Proinde nemo nos fallat: Scriptura evidens est, auctoritas fundatissima est, fides catholicissima est. Omnis generatus, damnatus: nemo liberatus, nisi regeneratus.

¹ I Cor. IV, 16. — ² Joan. VIII, 44. — ³ Sap. II, 24, 25.

Unde et alteri versutiæ illorum jam vos instructi respondete, charissimi. Quando dicunt, et parvulos turbant : Si de peccatore peccatores nati sunt, quare non de baptizato jam fidei, cui remissa sunt universa peccata, justi nascuntur? Cito respondete : Ideo de baptizato non justus nascitur, quia non eum generat unde regeneratus est, sed unde generatus est. De Christo dictum est : « Mortificatus » carne, vivificatus spiritu¹ : » sic de homine dici potest : Tabefactus carne, justificatus spiritu. « Quod nascitur de » carne, caro est². » Quæris ut de justo justus nascatur, cum videas justum esse nisi regeneratum omnino non posse. Nec attendis Domini sententiam, quam tu ipse in ore habes : « Si quis non renatus fuerit ex aqua et Spiritu³. » Puto quia non hoc factum est in concubitu. Miraris quare peccator nascatur de semine justis : non te delectat mirari quare oleaster nascatur de semine olivæ? Accipe aliam similitudinem. Justum baptizatum, pone granum purgatum : non attendis, quia de grano purgato frumentum cum palea nascitur, sine qua seminatur. Deinde cum sit in propagine natorum generatio carnalis, in propagine renatorum generatio spiritalis, vis ut de baptizato baptizatus nascatur, cum videas de circumciso non nasci circumcisum? Carnalis est certe ista generatio, et carnalis est circumcisio, et tamen de circumciso non nascitur circumcisus : sic ergo de baptizato non potest nasci baptizatus ; quia nemo renatus, antequam natus.

XVII. Aliud eorum quasi acutissimum ; sed quid acutum non obtunditur scuto veritatis? Aliud dicunt, videte quale. Si Adam, inquiunt, nocet his, qui non peccaverunt ; ergo et Christus prodesse debet etiam his, qui non crediderunt. Videtis certe quam hoc acutum sit contra veritatem : audite quantum adjuvet veritatem. Qui enim

¹ 1 Petr. III, 18. — ² Joan. III, 6. — ³ Ibid. 5.

hoc dicit, nihil aliud dicit, nisi Christum nihil prodesse non credentibus. Hoc est verum. Quis non acceptet. Quis non consentiat, quia Christus non credentibus non prodest, credentibus prodest? Sed dic mihi, obsecro te : Parvulis baptizatis Christus aliquid an nihil prodest? Necessè est ut dicat prodesse : premitur mole matris Ecclesiæ. Forte quidem vellent hoc dicere ; nam ratiocinationes eorum ad hoc videntur compellere ; sed auctoritate reprimuntur Ecclesiæ, ne non dicam sputis hominum obruantur ; sed ipsorum infantium lacrymis tanquam fluvio pertrahantur. Si enim dixerint nihil prodesse Christum baptizatis infantibus, nihil aliud dicunt, quam superfluo baptizantur infantes. Ut autem non superfluo baptizentur, quia hoc dicere non audent, prodesse Christum baptizatis infantibus confitentur. Si prodest baptizatis, quæro quibus prosit, credentibus, an non credentibus? Eligant quod volunt. Si dixerint, non credentibus : ubi est ergo quod calumniaberis, quia Christus non credentibus prodesse non potest? Ecce tu confiteris prodesse infantibus, non tamen credentibus. Ad quodlibet prodest : non putas ad vitam æternam, non putas ad salutem æternam : ad ipsum regnum cælorum percipiendum utique prodest Christus parvulis baptizatis. Prodest ergo non credentibus? Sed absit, ut ego dicam non credentes infantes. Jam superius disputavi, credit in altero, qui peccavit in altero : dicitur : Credit ; et valet, et inter fideles baptizatos computatur. Hoc habet auctoritas matris Ecclesiæ, hoc fundatus veritatis obtinet canon : contra hoc robur, contra hunc inexpugnabilem murum quisquis arietat, ipse confringitur. Ergo prodest Christus aliquid infantibus baptizatis ; et sicut ego dico, et sicut mecum tota Ecclesia dicit, credentibus prodest, fidelibus prodest : tu quod vis elige. Volo quidem ut quod verius est, eligas ; ut nobiscum dicas quia cre-

dentibus prodest. Sed si dixeris: Non credentibus prodest, contra te dixisti. Si dixeris: Credentibus prodest, mecum dixisti. Elige, utrum contra te dicas quod falsum est, an mecum dicas quod verum est. Tu enim paulo ante dicebas, Christum non credentibus nihil prodesse, volens efficere quia sic et Adam non peccantibus nihil nocuit, quomodo Christus non credentibus nihil prodest. Ecce jam fateris infantibus non credentibus baptizatis aliquid prodesse Christum. Sed si credentibus dicis, bene dicis, mecum dicis, credunt et infantes. Unde credunt? quomodo credunt? Fide parentum. Si fide parentum purgantur, peccato parentum polluti sunt. Corpus mortis in primis parentibus generavit eos peccatores: spiritus vitæ in posterioribus parentibus regeneravit eos fideles. Tu das fidem non respondenti, et ego peccatum nihil agenti.

XVIII. Sancti, inquit, de sanctis nasci debuerunt: quia dixit Apostolus: « Alioquin filii vestri immundi essent; nunc autem sancti sunt¹. » Et quomodo hoc accipis? Quomodo intelligis, de fidelibus natum ita sanctum, ut baptizari non debeat? Quomodo libet, accipias istam sanctitatem. Multi enim modi sunt sanctitatis, et multi modi sunt sanctificationis. Non enim omne quod sanctificatur, ad regnum cœlorum mittitur. De esca nostra dixit Apostolus: « Sanctificatur per verbum Dei et orationem². » Numquid quia esca nostra sanctificatur, non scimus quomodo mittatur? Disce ergo esse aliquem modum, et quasi umbraculum quoddam sanctificationis, quod non sufficiat ad perceptionem salutis. Distat, et quid distet, Deo notum est. Tamen cum filio fidelium curratur ad baptismum; non sic errent parentes, ut putent eum jam fidelem natum. Natum enim possunt dicere, non renatum. Nam ut noveris quomodo intelligas sanctificatos filios fidelium,

¹ 1 Cor. vii, 14. — ² 1 Tim. iv, 5.

ut modo non quæram, quia longum est, modum sanctificationis hujus; ibi et maritum habes infidelem, ibi habes et uxorem fidelem. « Sanctificatur, inquit, vir infidelis in uxore, sanctificatur mulier infidelis in fratre. » Numquid quia est ibi forte modus aliquis sanctificationis, ut vir infidelis sanctificetur in uxore fidei; ideo jam securitatem debet accipere, quod in regnum cœlorum intraturus est, et non baptizandus, non regenerandus, non Christi sanguine redimendus? Quomodo ergo sanctificatur vir infidelis in uxore, et tamen perit, nisi baptizetur: sic filii fidelium, et si ad quemdam modum sanctificati, pereunt tamen, si non fuerint baptizati.

XIX. Rogo vos, ut paululum acquiescatis. Lego tantum. Sanctus Cyprianus est, quem in manus sumpsi, antiquus episcopus Sedis hujus: quid senserit de baptismo parvulorum, imo quid semper Ecclesiam sensisse monstraverit paululum accipite. Parum est enim quia isti disserunt, et disputant nescio quas impias novitates; et nos conantur arguere, quod aliquid novum dicamus. Ad hoc ergo lego sanctum Cyprianum, ut videatis quomodo sit intellectus canonicus, et catholicus sensus in his verbis, quæ paulo ante tractavi. Interrogatus est, utrum infans baptizari debeat ante octavum diem: quia vetere Lege non licebat circumcidi infantem, nisi octavo die. Quæstio inde erat nata, de die baptizandi: nam de origine peccati nulla erat quæstio; et ideo ex ea re, unde nulla erat quæstio, soluta est exorta quæstio. Sanctus Cyprianus dixit inter cætera, quæ superius dixit¹: « Propter quod neminem putamus a gratia consequenda impediendum esse a lege quæ jam statuta est, nec spiritalem circumcisionem impediri carnali circumcisione debere, sed omnem omnino admittendum esse ad gratiam Christi: quando et Pe-

¹ In Epist. 1 ad Fidum.

trus in Actibus Apostolorum loquatur et dicat : « Deus » mihi dixit neminem hominem communem dicendum et » immundum¹. » Cæterum si homines impedire aliquid ad consecutionem gratiæ possit, magis adultos et provec- tos et majores natu possint impedire peccata graviora. Porro autem si etiam gravissimis delictoribus et in Dominum multum ante peccantibus, cum postea crediderint, remissa peccatorum datur, et a baptismo atque gratia nemo prohibetur, quanto magis prohiberi non debet infans, qui recens natus nihil peccavit, nisi quod secundum Adam carnaliter natus contagium mortis antiquæ prima nativitate contraxit? qui ad remissam peccatorum accipiendam hoc ipso facilius accedit, quod illi dimittuntur, non propria, sed aliena peccata? » Videte quemadmodum de hac re nihil dubitans, solvit illam unde dubitabatur. Hoc de fundamento Ecclesiæ sumpsit, ad confirmandum lapidem nutantem.

XX. Impetremus ergo, si possumus, a fratribus nostris, ne nos insuper appellent hæreticos, quod eos talia disputantes nos appellare possimus forsitan si velimus, nec tamen appellamus. Sustineat eos mater piis visceribus sanandos, portet docendos, ne plangat mortuos. Nimium est quo progrediuntur; multum est, vix ferendum est, magnæ patientiæ adhuc ferri. Non abutantur hac patientia Ecclesiæ, corrigantur, bonum est. Ut amici exhortamur, non ut inimici litigamus. Detrahunt nobis, ferimus : canoni non detrahant, veritati non detrahant; Ecclesiæ sanctæ pro remissione peccati originalis parvulorum quotidie laboranti non contradicant. Fundata ista res est. Ferendus est disputator errans in aliis quæstionibus non diligenter digestis, nondum plena Ecclesiæ auctoritate firmatis; ibi ferendus est error : non tantum progredi debet, ut

¹ Act. x, 15.

etiam fundamentum ipsum Ecclesiæ quaterre molitur. Non expedit, adhuc forte nostra non est reprehendenda patientia : sed debemus timere ne culpetur etiam negligentia. Sufficiat Charitati Vestræ, habete ad illos qui nostis illos, habete cum illis amice, fraterne, placide, amanter, dolenter : quidquid potest faciat pietas; quia postea diligenda non erit impietas. Conversi ad Dominum, etc.

SERMO CCXCV¹.

In natali Apostolorum Petri et Pauli, I.

I. ISTE nobis diem beatissimorum Apostolorum Petri et Pauli passio consecravit. Non de obscuris aliquibus Martyribus loquimur, « In omnem terram exiit sonus eorum », et in fines orbis terræ verba eorum². » Isti Martyres viderunt quod prædicaverunt, secuti æquitatem, confitendo veritatem, moriendo pro veritate. Beatus Petrus, primus Apostolorum, vehemens Christi amator, qui meruit audire : « Et ego dico tibi : Quia tu es Petrus. » Dixerat enim ipse : Tu es Christus Filius Dei vivi. » Christus illi : Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam³. » Super hanc petram ædificabo fidem, quam confiteris. Super hoc quod dixisti : « Tu es Christus Filius Dei vivi, » ædificabo Ecclesiam meam. Tu enim es Petrus : A petra Petrus, non a Petro petra. Sic a petra Petrus, quomodo a Christo Christianus. Vis nosse de qua petra Petrus dica-

¹ Alias de Diversis 108. — ² Psal. xviii, 5. — ³ Matth. xvi, 18.